

Preventīvi pakalpojumi ģimenēm ar maziem bērniem

Rīgas valstspilsētas pašvaldības
Labklājības departamenta
Sociālās pārvaldes
priekšnieka vietniece

Ruta Klimkāne

Sociālo pakalpojumu sniedzēju
padomes
10.04.25.

Prevenences (*primārā, sekundārā, terciārā*) pakalpojumi Rīgā: vieta un loma *sociālās palīdzības, sociālo pakalpojumu un veselības veicināšanas sistēmā*

- Prezentācijas mērķis - apzināt jau esošos atbalsta pakalpojumus pašvaldībā ģimenēm bērna gaidīšanas laikā un jaundzimušo vecākiem, un bērniem līdz 3 gadu vecumam
- Sistēmas pārvaldītāji un īstenotāji (integrēta pieeja)
- Pakalpojumu raksturs – universāls vai mērķēts

1. Primārā prevence

- Informēšana, izpratne un zināšanas
- Universāla pieejamība

Vecāku ieinteresētība un pieteikšanās.
Individuālas konsultācijas.
Grupu nodarbības.
Tiešsaistes nodarbības

2. Sekundārā prevence

- Agrīna problēmu identificēšana
- Atlase – vajadzību izvērtēšana

Sociālā darbinieka izvērtējums un sociālā dienesta lēmums/ nosūtījums uz pakalpojumu.
Svarīgs tiešais kontakts.
Parasti bez dzīvesvietas maiņas

3. Terciārā prevence

- Kompleksas problēmas
- Īpaši apstākļi
- Vides maiņa

2.Līmeņa risinājumi nedod rezultātu.
Ilgstoša problēmu pieredze un negatīvas sekas.
Speciāli apstākļi un vides maiņa.
Ilgs un dārgs risinājums.

Pakalpojuma raksturs 2025, finansējuma avots

✓ Visiem vecākiem, kuri vēlas saņemt atbalstu

✓ Vecākam vai ģimenei, kurā identificēti riski bērna attīstībai (veselības traucējumi, vecākiem trūkst prasmju)

✓ Visiem vecākiem (dēļ fakta)

- Topošo un jauno vecāku skola (ESF) +
- Bērnu emocionālās audzināšanas (BEA) programma (0 – 7 g.v.) + + (pašvaldības finansējums, turpmāk – p/v)
- Tiešsaistes nodarbības vecākiem (dažādas tēmas): + (p/v)
- Rīgas dzemdību nams (sociālais darbinieks, ģimenes skola: vecmātes vizīte, zīdīšanas konsultācijas, izglītojošas lekcijas un nodarbības) + daļa maksas, daļa bezmaksas
- Zīdīšanas konsultācijas + bez maksas
- Psihologa konsultācijas, t.sk. izpētes + + (p/v)
- krīzes tālrunis + + (p/v)
- Atbalsta grupas viena vecāka ģimenēm + (p/v)
- Vecāku izglītojošās atbalsta grupas; (0 līdz 2 gadi), grūtnieces «Sargeņģelis» + + (p/v)
- Bērna piedzimšanas pabalsts + (p/v)
- Sociālā rehabilitācija un atbalsts, ja bērnam ir funkcionālie traucējumi +
- Sociālais darbs (Rīgas sociālais dienests, Rīgas dzemdību nams, BKUS) + + (p/v)
- Ģimenes asistents, krīzes centrs, sociālā rehabilitācija vecākiem ar GRT + (p/v)
- **Plānots** - vecmātes vizītes mājās (*Veselības ministrijas budžets*) +
- **Plānots** - pirmās emocionālās palīdzības mamma (PEP mammas) + t.sk. (p/v)

Prevennces pakalpojumu sniedzēji Rīgā (*ģimenes ar bērniem līdz 3 gadu vecumam*)

- ✓ Veselības pārvaldes nodrošinātās aktivitātes (p/v)
- ✓ Veselības pārvaldes realizētais projekts «Mēs par veselīgu Rīgu!» (ESF)
- ✓ SIA «Rīgas Dzemdību nams» Ģimenes skola
- ✓ Nodibinājums «Centrs Dardzedze»
- ✓ Biedrība «Latvijas SOS bērnu ciematu asociācija»
- ✓ Rīgas sociālais dienests
- ✓ Biedrība «Latvijas Zīdīšanas veicināšanas konsultāciju asociācija»
- ✓ Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzēji: Latvijas Sarkanais krusts, Sociālo pakalpojumu un attīstības centrs, Apeirons, SIA «Autisma centrs», CareLat, Caritas, biedrība "Latvijas Portidžas mācībsistēmas asociācija» u.c.

Pilotprojekts emocionāla un praktiska atbalsta sniegšanai jaunajām ģimenēm pēcdzemdību periodā Rīgā

Mērķis: Veicināta ģimenes, kura audzina jaundzimušo, sistēmas stiprināšana, sniedzot agrīnu informatīvu, psihoemocionālu un praktisku **atbalstu jaundzimušā aprūpē, kā arī jautājumos, kas skar vecāka un bērna attiecības un attiecības visā jaunajā ģimenes sistēmā, tādējādi** veicinot drošu un stabilu piesaisti starp mammu un bērnu, tēvu un bērnu un visai ģimenei kopumā, radot bērnam veselīgu, drošu un stabilu vidi attīstībai.

Mērķa grupa: vecāki ar bērnu no dzimšanas brīža līdz gada vecumam, atsevišķos gadījumos - 1,5 gadu vecumam

Programmas uzsākšana: ģimenes ar jaundzimušo vecumā līdz 4 mēnešiem

Kas tiek risināts:

- Prasmju un zināšanu trūkums jaundzimušā aprūpē, īpaši gadījumos, kad jaundzimušais ir pirmais bērns ģimenē;
- Grūtības, kas jaunajām māmiņām saistītas ar pēcdzemdību depresijas risku, t.sk., nodrošināt jaundzimušā vajadzības, t.sk. fizioloģiskās, emocionālās vajadzības un drošību.
- Grūtības, kas jaunajiem vecākiem saistītas ar sociālās izolētības risku – rast/nodrošināt socializācijas un komunikācijas iespējas;
- Informācijas trūkums par jautājumiem, kas saistīti ar jaundzimušā labklājību – informācija par pakalpojumiem, aprūpes iespējām, ārstēšanas un rehabilitācijas iespējām u.c. krīzes situācijās.

Pakalpojuma saturs:

- 1) **individuālais atbalsts – mājas vizītes.** Katrai ģimenei paredzētas līdz 6 individuālām PEP mammas konsultācijām (mājas vizītēm), vienas mājas vizītes ilgums – 2 h.
- 2) **vecāku izglītojošas atbalsta grupas nodarbības.** Klātienes grupas nodarbības (6 nodarbības, katras nodarbības ilgums – 3 h) vai attālinātās tiešsaistes grupas nodarbības (9 nodarbības, katra nodarbības ilgums – 2 h).

Pakalpojuma apjoms: 500 ģimenes gadā. Pakalpojumam piešķirtais finansējums 252 000 EUR. Vienas ģimenes izmaksas – 504 EUR gadā.

Izaicinājumi prevences sistēmā

- Fragmentēta pieeja, nav viens koordinators programmu līmenī (starpnozaru jautājumā – veselības veicināšana, veselības aprūpe un sociālā joma), atbildības piekritība, vienots redzējums
- Pakalpojuma pēctecība saistīta ar finansējuma pieejamību
- Pakalpojumu atpazīstamība sabiedrībā un starp profesionāļiem (t.sk. starp profesionālā sadarbība)